

“RIVOJLANTIRUVCHI MARKAZLAR FAOLIYATINI SAMARALI TASHKIL ETISH”

Hamidova Nafisa Nabiyevna

Buxoro viloyat SHofirkon tuman 29-sonli dmtt tarbiyachi metodisti

Annotatsiya: Bugun O‘zbekistonda maktabgacha yoshdagi bolalarga ta’lim berish, rivojlantirish va tarbiya qilish davlat ta’lim siyosatining muhim vazifasi hisoblanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarni ta’lim-tarbiyasi ularni ijtimoiy, hissiy, kognitiv va jismoniy ehtiyojlarini kompleks rivojlantirishga qaratilgan. Bu unga umri davomida mustahkam asos bo‘lib xizmat qiladi. Maktabgacha ta’lim tashkilotlari pedagoglari maktabgacha ta’lim maqsadlarini amalga oshirishda asosiy rolni o‘ynaydi. Ushbu maqolada bolaning rivojlanish markazlardagi faoliyati jarayoni hamda markazlarda o‘yin orqali faoliyat davomida kutilayotgan natijaga erishish yo‘llari yoritib berilgan.

Annotation: The main condition for the organization of development centers in the education of preschool children is to give the child the opportunity to choose activities in development centers, in which he can independently acquire knowledge about the world around him, develop skills and abilities, develop curiosity, independent research, research, rather than receiving ready-made knowledge from the pedagogue. is to give an opportunity to participate in the process. This article describes the process of the child's activity in the development centers and the ways to achieve the expected result during the activity through the game in the centers.

Kalit so‘zlar: Markaz, bilim, tarbiya, rivojlanish, bolalar, bilish jarayoni, takomillashtirish, texnologiya, malaka, jarayon, rivojlanish, usullar.

Asosiy Qism

Maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda rivojlanish markazlarini tashkil etishning asosiy sharti pedagogdan tayyor bilim olishdan ko‘ra, bolaga rivojlanish markazlarida faoliyatni tanlash imkoniyatini berish, bunda u atrofdagi dunyo haqida bilimlarni mustaqil ravishda egallashi, ko‘nikmalari va qobiliyatlarini rivojlantirish, bolaga qiziquvchanlik, mustaqil izlanish, tadqiqot jarayoniga qo‘shilish imkoniyatini berishdir.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning “O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarorida maktabgacha ta’lim tizimida olib boriladigan ishlar mazmuni aniq belgilab berildi. Unga ko‘ra maktabgacha ta’lim tizimiga innovatsiyalarni, ilg‘or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish, MTTlarda bolalarni rivojlantirishga mutlaqo yangi yondashuvlarni joriy etish

kabi vazifalar belgilab qo'yildi. Qaror bilan birgalikda O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030- yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi ham tasdiqlandi. Konsepsiya doirasida maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlanishi uchun shart-sharoitlar yaratiladi.

Rivojlanish markazlarida ta'limiy, rivojlantiruvchi, tarbiyaviy, rag'batlantiruvchi va kommunikativ funksiyalarning mazmuni

MTTda rivojlanish markazlarini tashkil etish Davlat talablari va «Ilk qadam» davlat o'quv dasturini amalga oshirishni nazarda tutadi. Markazlarda ishlash har bir bolaning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda eng samarali rivojlanishiga imkon beradigan tarzda, uning individual qobiliyatlari, qiziqishlari, faoliyat darajasini inobatga olgan holda tashkil etiladi.

- Rivojlanish markazlarining mazmuni madaniy-tarixiy qadriyatlarga, milliy an'analarga, tabiat va iqlim bilan belgilanadigan xususiyatlarga mos kelishi kerak.
- Rivojlanish markazlarining mazmuni atrof-muhit haqidagi dastlabki g'oyalarning asoslarini yaratishi, bolaning muvaffaqiyatli ijtimoiylashuviga yordam berishi lozim.
- Makondan egiluvchan va variativ foydalanish talab qilinadi. Rivojlanish markazlari bolaning ehtiyojlari va manfaatlariga xizmat qilishi kerak.
- Rivojlanish markazlarini tashkil etishda bolalarning yosh xususiyatlari va ehtiyojlarini hisobga olish.
- Rivojlanish markazlarini tashkil etishda bolalarning yosh xususiyatlari va ehtiyojlarini hisobga olish.

Rivojlanish markazlari shunday tashkil etilganki, bu yerda har bir bola yoqtirgan vazifasini bajarish imkoniga ega. Markazlarda jihozlarni joylashtirish bolalarning umumiy qiziqishlariga ko'ra kichik guruhlarga bo'linib olishiga imkon beradi (qurilish, chizish, qo'l mehnati, teatr va o'yin faoliyati, tajriba-sinov va h.k.).

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlanish markazlarini individuallashtirish:

- guruhning rivojlanish markazlarini modellashtirishda o'g'il bolalar va qizlarning o'yin afzalliklari hisobga olinadi;
- har bir bolaning kun davomidagi hissiy holatini kuzatish maqsadida guruhlarda "Mening kayfiyatim" burchagi tashkil etiladi;
- ota-onalar bilan birgalikda turli xil ta'lim va dam olish tadbirlarida, rolli o'yinlarda qo'llaniladigan fotosurat, bolaning ismi va familiyasi bilan "ko'krak nishonlari" tayyorlanadi;
- tizimda bolalar va ota-onalarning qo'llari bilan tayyorlangan hunarmandchilik va uy qurilishi o'yinlari ko'rgazmalari tashkil etiladi;

Rivojlanish markazlari tasnifi va ularning o'ziga hos talablari

Gurux xonasidan moslashuvchan va o'zgaruvchan tarzda foydalanish talab etiladi. Rivojlanish markazlaridagi tematik, didaktik materiallar bolaning ehtiyojlari

va manfaatlarini qondirishga xizmat qilishi kerak. Markazlarning dizayni estetik, bolalar uchun jozibali bo'lishi kerak, va mustaqil faoliyatga bo'lgan istakni keltirib chiqarishi kerak. Guruh xonasida rivojlanish markazlarini yaratishda o'yin faoliyatining etakchi rolini hisobga olish kerak. Rivojlanish markazlaridagi jihozlar xavfsiz va didaktik materiallarlar bolaga tegishli bo'lishi va bolalarning yoshiga mos bo'lishi kerak. Rivojlanish markazlaridagi materiallarlar tematik vazifalarni hisobga olgan holda o'zgarishi kerak. Markazlarni uskunalari bilan ortiqcha jihozlamaslik zarur.

Rivojlanish markazlari bolalar va kattalar bilan aloqa qilish va birgalikdagi faoliyatni, shuningdek o'z o'zi bilan shug'ullanish imkoniyatini ta'minlashi kerak.

Tematik rejalashtirishga ko'ra, pedagog rivojlanish markazlarini didaktik materiallarlar va o'yin uskunalar bilan ta'minlash ustida o'ylashi va to'ldirishi kerak. Har bir markazning maqsadiga muvofiq haftaning boshida pedagogning tematik rejasiga binoan, materiallarlar tayyorlanadi va jihozlanadi.

Bolaning rivojlanishi faqat o'quv faoliyatida emas, balki o'yin tarzida ham amalga oshiriladi. Markazlardagi bolalarning o'yin va kognitiv faoliyati davomida tarbiyachi bolalarning ishini kuzatib boradi, tavsiya etilgan materiallar bolalar uchun qanchalik qiziq, qulay va xavfsiz ekanligiga e'tibor qaratadi. Agar kerak bo'lsa, tarbiyachi didaktik materiallarni to'ldiradi yoki o'zgartiradi. Tarbiyachi guruhdagi barcha bolalar besh kun davomida har bir markazga tashrif buyurishini ta'minlaydi. Kuzatish va tahlil asosida kutilayotgan natija, muammolar, echimlar tarbiyachi har hafta oxirida bolalarning o'z maqsadlariga erishgan yutuqlarini qayd etadi, agar shunday bo'lsa, muammolar pedagogning va bolalarning va uning ota-onalarining shaxsiy ishi bilan belgilanadi.

Qurilish, konstruktorlik va matematika markazi: har xil qurilish to'plamlari - kublar, legolar, bloklar, konstruktorlar, o'ynash uchun didaktik o'yinlar va boshlang'ich matematik tasavvurlarni rivojlantirish uchun o'quv materiallari.

Syujetli-rolli o'yinlar va dramalashtirish markazi: teatrning barcha turlari uchun atributlar va o'yin materiallari, rolli, dramatik, rejissyorlik va dramatisatsiya o'yinlari, shlyapalar - maskalar, o'yin to'plamlari va burchaklarda o'ynash uchun o'yinchoqlar - masalan «Sartarosh», «Kasalxona» va "Do'kon" o'yinlari atributlari.

Til va nutq markazi: didaktik o'yinlar, tematik mavzuli, katta va kichik formatdagi rasmlar, tasviriy materiallarlar, voqealar ketma-ketligini belgilash uchun rasm seriyalari, turli mezonlarga ko'ra guruhlash va boshqalar, bolalar kitoblari kutubxonasi, tematik albomlar, topishmoqlar albomlari, magnit harflar to'plami, "Rasmi Alifbo" kubiklari.

Ilm, fan va tabiat markazi: atrof-muhit madaniyati bo'yicha didaktik materiallarlar, «Tabiat va odam» rasmlari va illyustratsiyalari, valiologiya bo'yicha maketlar, tabiiy materiallarning xususiyatlarini o'rganish uchun materiallarlar,

to'plamlar, tadqiqotlar va tajribalar uchun, bilim to'plamlari, o'ynash uchun o'yin mavzular to'plamlari - uy va yovvoyi hayvonlar, dengiz hayoti, hasharotlar, qushlar.

San'at markazi: tasviriy faoliyat zarur jixozlar, xalq hunardmanchilik mahsulotlari tasvir etilgan albomlar va illyustratsiyalar, dekorativ-amaliy san'at, turli xil xalqlarning hayoti, madaniyati, urf-odat aks ettirilgan rasmlar, bolalar yozuvchisi va O'zbekiston shoirlari portretlari, tematik rang-barang kitoblar, erkin ijod uchun rasm chizish albomlari.

Kutilayotgan natijalar

Pedagogning rivojlantiruvchi markazlarda faoliyat jarayonidan keng foydalanishi natijasida quyidagicha ijobiy samaradorligiga erishish mumkin.

Masalan:

- pedagog faoliyati jarayonida rivojlantiruvchi muhitini ta'minlashga;
- mashg'ulotlar uchun ajratilgan vaqtni amaliy va samarali o'tkazishga;
- mashg'ulotlarni "o'yin" tarzida olib borishga;
- O'qitishning motivatsiyasini kuchaytirishga;
- Bolalarni turli ko'rinishidagi faoliyat turlariga jalb qilishga;
- Fikrlash, mulohaza qilish va bahslashishga;

Xulosa :Shunday qilib, rivojlanish markazlarida to'g'ri tashkil etilgan ishlar har bir bolaga o'ziga yoqadigan narsani topishga, uning kuchli va qobiliyatiga ishonishga, kattalar va tengdoshlar bilan o'zaro munosabatlarni o'rganishga, tushunishga imkon beradi va ularning histuyg'ularini va xatti-harakatlarini baholashga imkon beradi va aynan shu rivojlanayotgan ta'lim asosida yotadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.O'zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi Bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari. Toshkent-2018 yil.

2."Ilm yo'li" variativ dasturi. Toshkent "Sano-standart" 2020 yil.

A.N.Abdullayev. "Innovations in the field of pedagogical technologies of teaching in technical higher education institutions" Republic-wide scientific and technical conference on "Modern research, innovations, current problems and development trends of techniques and technologies"